

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

4. ožujka 2020. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Područje slobode, sigurnosti i pravde – Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Okvirna odluka 2005/214/PUP – Priznavanje i izvršenje novčanih kazni izrečenih pravnim osobama – Nepotpuno prenošenje okvirne odluke – Obveza usklađenog tumačenja nacionalnog prava – Doseg”

U predmetu C-183/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku (Općinski sud Gdańsk-jug u Gdańsku, Poljska), odlukom od 26. veljače 2018., koju je Sud zaprimio 9. ožujka 2018., u postupku

Centraal Justitieel Incassobureau, Ministerie van Veiligheid en Justitie (CJIB)

protiv

Bank BGŻ BNP Paribas S. A.,

uz sudjelovanje:

Prokuratura Rejonowa Gdańsk-Śródmieście w Gdańsku,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: J.-C. Bonichot, predsjednik vijeća, M. Safjan, L. Bay Larsen, C. Toader (izvjestiteljica) i N. Jääskinen, suci,

nezavisni odvjetnik: P. Pikamäe,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Bank BGŻ BNP Paribas S. A., M. Konieczny i M. Cymmerman, *radcowie prawni*,
- za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,
- za mađarsku vladu, M. Z. Fehér, G. Koós i R. D. Gesztelyi, u svojstvu agenata,
- za nizozemsku vladu, M. K. Bulterman i P. Huurnink, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: poljski

– za Europsku komisiju, R. Troosters i M. Owsiany-Hornung, u svojstvu agenata, saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 12. studenoga 2019., donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. točke (a), članka 9. stavka 3., članka 20. stavka 1. i članka 20. stavka 2. točke (b) Okvirne odluke Vijeća 2005/214/PUP od 24. veljače 2005. o primjeni načela uzajamnog priznavanja na novčane kazne (SL 2005., L 76, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 69.), kako je izmijenjena Okvirnom odlukom Vijeća 2009/299/PUP od 26. veljače 2009. (SL 2009., L 81, str. 24.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 169.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru postupka koji je pokrenuo Centraal Justitiele Incassobureau, Ministerie van Veiligheid en Justitie (CJIB) (Središnji ured za sudsku naplatu Ministarstva sigurnosti i pravosuđa (CJIB), Nizozemska) u vezi s priznavanjem i izvršenjem novčane kazne koju je Adm. Verwerking Flitsgegevens CJIB HA Leeuwarden (Služba za obradu snimljenih podataka CJIB-a u Leeuwardenu, Nizozemska) izrekao podružnici sa sjedištem u Gdańsku (Poljska) društva Bank BGŻ BNP Paribas S. A. sa sjedištem u Varšavi (Poljska).

Pravni okvir

Pravo Unije

Okvirna odluka

- 3 Uvodne izjave 1., 2. i 4. Okvirne odluke glase kako slijedi:
 - „(1) Europsko je vijeće na svojem zasjedanju u Tampereu 15. i 16. listopada 1999. potvrdilo načelo uzajamnog priznavanja koje bi trebalo postati temelj pravosudne suradnje, kako u građanskim, tako i u kaznenim stvarima unutar Unije.
 - (2) Načelo uzajamnog priznavanja trebalo bi se primjenjivati na novčane kazne koje su izrekle pravosudna i upravna tijela s ciljem olakšavanja izvršenja takvih kazni u državi članici različitoj od one države u kojoj je kazna izrečena.

[...]

 - (4) Ova bi Okvirna odluka također trebala obuhvaćati novčane kazne koje su izrečene za prometne prekršaje.”
- 4 U točki (a) članka 1. Okvirne odluke, naslovljenog „Definicije”, predviđa se:

„Za potrebe ove Okvirne odluke:

 - (a) ‚odluka’ znači [pravomoćna] odluka kojom se nalaže plaćanje novčane kazne fizičkoj ili pravnoj osobi [...].”

- 5 U stavku 1. članka 4. Okvirne odluke, naslovljenog „Dostavljanje odluka i obraćanje središnjim tijelima”, određuje se:

„1. Odluka se zajedno s potvrdom iz ovog članka može dostaviti nadležnom tijelu države članice u kojoj fizička ili pravna osoba protiv koje je donesena odluka ima imovinu ili ostvaruje dohodak, ima uobičajeno boravište ili, kada se radi o pravnoj osobi, registrirano sjedište.”

- 6 U stavku 1. članka 5. Okvirne odluke, naslovljenog „Područje primjene”, predviđa se:

„Ako su sljedeći [prekršaji] određeni kao kažnjivi u pravu države izdateljice, imaju pod uvjetima iz ove Okvirne odluke i bez provjere dvostruke inkriminiranosti radnje, za posljedicu priznanje i izvršenje odluka:

– [...]

– ponašanje kojim se krše prometni propisi, uključujući kršenje pravila o broju sati vožnje i vremenu odmora i propisi o opasnim tvarima,

[...]”

- 7 U skladu s člankom 6. Okvirne odluke, naslovljenim „Priznavanje i izvršenje odluka”:

„Nadležna tijela u državi izvršiteljici priznaju odluk[u] koja im je dostavljena sukladno članku 4. bez daljnjih formalnosti i bez odgode poduzimaju sve potrebne mjere za njezino izvršenje, ako nadležno tijelo ne odluči uvažiti neki od razloga za nepriznavanje i neizvršenje iz članka 7.”

- 8 U stavicama 1. i 3. članka 9. Okvirne odluke, naslovljenog „Propisi o izvršenju”, određuje se:

„1. Ne dovodeći u pitanje stavak 3. ovog članka i članak 10., izvršenje odluke provodi se prema pravu države izvršiteljice na isti način kao i novčane kazne koje izriče država izvršiteljica. Samo su tijela države izvršiteljice nadležna za odlučivanje o izvršnom postupku i određivanje svih mjera koje su s tim povezane, uključujući razloge za prekid izvršenja.

[...]

3. Novčana kazna izrečena pravnoj osobi izvršava se i kada država izvršiteljica ne priznaje načelo kaznene odgovornosti pravnih osoba.”

- 9 U skladu s člankom 20. Okvirne odluke, naslovljenim „Provedba”:

„1. Države članice poduzimaju mjere potrebne za usklađivanje s odredbama ove Okvirne odluke do 22. ožujka 2007.

2. Svaka država članica može do pet godina od dana stupanja na snagu ove Okvirne odluke ograničiti njezinu primjenu [...]:

[...]

(b) u pogledu pravnih osoba, na odluke u vezi s radnjama za koje europski instrumenti predviđaju primjenu načela odgovornosti pravnih osoba.”

Direktiva (EU) 2015/413

- 10 U uvodnim izjavama 1. i 2. Direktive (EU) 2015/413 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2015. o olakšavanju prekogranične razmjene informacija o prometnim prekršajima protiv sigurnosti prometa na cestama (SL 2015., L 68, str. 9.) navodi se:

„(1) Unapređenje sigurnosti prometa na cestama glavni je cilj prometne politike Unije. Unija provodi politiku unapređenja sigurnosti prometa na cestama s ciljem smanjenja broja poginulih, ozlijeđenih i materijalne štete. Važan element te politike jest dosljedno izvršenje sankcija za prometne prekršaje počinjene u Uniji koji značajno ugrožavaju sigurnost prometa na cestama.

(2) [...] Ovom se Direktivom nastoji [...] osigurati učinkovitu istragu prometnih prekršaja protiv sigurnosti prometa na cestama.”

- 11 U članku 2. te direktive, naslovljenom „Područje primjene”, predviđa se da se ona primjenjuje, među ostalim, u slučaju prekoračenja ograničenja brzine.

- 12 U stavku 3. trećem podstavku članka 4. navedene direktive, naslovljenom „Postupak razmjene informacija između država članica”, određuje se:

„Država članica prekršaja, u skladu s ovom Direktivom, koristi pribavljene podatke za utvrđivanje osobne odgovornosti za prometne prekršaje protiv sigurnosti prometa na cestama navedene u članku 2. ove Direktive.”

Poljsko pravo

Zakonik o kaznenom postupku

- 13 Poglavljima 66a i 66b Kodeksa postępowania karnego (Zakonik o kaznenom postupku) (u daljnjem tekstu: ZKP) u poljski pravni poredak prenesene su odredbe Okvirne odluke.

- 14 U članku 611ff poglavlja 66b ZKP-a, naslovljenog „Zahtjev države članice [Unije] za izvršenje pravomoćne odluke kojom se izriče novčana kazna”, predviđa se:

„1. U slučaju zahtjeva države članice [Unije] (u daljnjem tekstu ovog poglavlja: država izdateljica) za izvršenje pravomoćne odluke kojom se izriču novčane kazne, općinski sud na području kojeg počinitelj ima imovinu ili ostvaruje dohodak ili na području kojeg počinitelj ima stalno ili privremeno boravište izvršava tu odluku. U smislu odredbi ovog poglavlja, izraz ‚novčana kazna’ znači obvezu počinitelja da plati sljedeće iznose navedene u odluci:

1.) novčani iznos kao kaznu za počinjeno kazneno djelo;

[...]

6. Osim ako je odredbama ovog poglavlja predviđeno drukčije, na izvršenje odluka o kojima je riječ u stavku 1. primjenjuju se odredbe poljskog prava. [...]”

15 U članku 611fg ZKP-a određuje se:

„Izvršenje odluke iz članka 611ff stavka 1. može se odbiti ako:

1.) radnja zbog koje je odluka donesena nije kazneno djelo prema poljskom pravu, osim ako je u skladu s pravom države izdavateljice riječ o kaznenom djelu iz članka 607w ili o kaznenom djelu:

[...]

(c) protiv sigurnosti u prometu,

[...]”

16 U skladu s člankom 611fh ZKP-a:

„1. Izvršenje novčanih kazni sud razmatra nakon održavanja rasprave na kojoj imaju pravo sudjelovati državni odvjetnik, počinitelj, ako se nalazi na području Republike Poljske, i njegov branitelj, ako pristupi raspravi. Ako počinitelj koji se ne nalazi na području Republike Poljske nema branitelja, predsjednik nadležnog suda može mu postaviti branitelja po službenoj dužnosti.

2. Protiv sudskog rješenja o izvršenju novčane kazne može se podnijeti žalba.

3. Pravomoćna odluka o novčanim kaznama zajedno s potvrdom iz članka 611ff stavka 2. izvršna je isprava te je u Poljskoj izvršiva nakon donošenja rješenja o njezinu izvršenju.

4. Ako podaci koje je dostavila država izdavateljica nisu dostatni za donošenje odluke o izvršenju odluke kojom se izriču novčane kazne, sud poziva sud ili druga tijela države izdavateljice da mu u određenom roku dostave potrebne informacije.

5. U slučaju nepoštovanja roka iz stavka 4., rješenje o izvršenju odluke donosi se na temelju ranije dostavljenih informacija.”

Zakon o odgovornosti kolektivnih subjekata za nezakonite radnje

17 U članku 2. Ustave o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronion pod groźbą kary (Zakon o odgovornosti kolektivnih subjekata za nezakonite radnje) od 28. listopada 2002. (Dz. U. br. 197., pozicija 1661), u verziji primjenjivoj na glavni postupak, predviđa se:

„1. Kolektivni subjekt [...] čini pravna osoba ili organizacijski subjekt bez pravne osobnosti kojem se posebnim odredbama priznaje pravna sposobnost, osim državne riznice, teritorijalnih jedinica i udruženja takvih jedinica.

2. Kolektivni subjekt je u smislu zakona i trgovačko društvo u kojem sudjeluje državna riznica, teritorijalna jedinica ili udruženje takvih jedinica, društvo kapitala u osnivanju, subjekt u stečaju ili poduzetnik koji nije fizička osoba i strani organizacijski subjekt.”

18 U skladu s člankom 22. tog zakona:

„Odredbe Zakonika o kaznenom postupku po analogiji se primjenjuju na postupak utvrđivanja odgovornosti kolektivnih subjekata za kaznena djela, ako odredbama ovog zakona nije drukčije propisano. [...]”

Zakonik o prekršajnom postupku

- 19 U članku 116b stavku 1. Kodeksa postępowania w sprawach o wykroczenia (Zakonik o prekršajnom postupku) određuje se:

„Odredbe poglavlja 66a i 66b Zakonika o kaznenom postupku po analogiji se primjenjuju na zahtjeve država članica [Unije] koji se odnose na izvršenje novčanih kazni, dodatnih novčanih kazni, obveze naknade štete ili na izvršenje novčane kazne o kojoj je odlučio sud ili drugo tijelo države članice [Unije].”

Zakonik o prekršajima

- 20 U članku 92a poglavlja XI., naslovljenog „Prekršaji protiv sigurnosti i reda u prometu”, Kodeksa Wykroczeńog (Zakonik o prekršajima) propisuje se:

„Novčanom kaznom kaznit će se onaj tko upravljajući vozilom ne poštuje ograničenje brzine određeno zakonom ili cestovnom signalizacijom.”

Građanski zakonik

- 21 U skladu s člankom 33. Kodeksa cywilnog (Građanski zakonik), pravne osobe su državna riznica i subjekti kojima je posebnim odredbama priznata pravna osobnost.

Zakonik o građanskom postupku

- 22 U članku 64. stavku 1. Kodeksa postępowania cywilnego (Zakonik o građanskom postupku) određuje se da svaka fizička ili pravna osoba ima pravo sudjelovati u postupku u svojstvu stranke (stranačka sposobnost). Njime se također predviđa da stranačku sposobnost imaju i subjekti bez pravne osobnosti kojima se ta sposobnost priznaje na temelju zakona.

Zakon o slobodi obavljanja gospodarske djelatnosti

- 23 Člankom 5. točkom 4. Ustawe o swobodzie działalności gospodarczej (Zakon o slobodi obavljanja gospodarske djelatnosti) od 2. srpnja 2004. (Dz. U. br. 173., pozicija 1807) „podružnica” se definira kao zaseban i organizacijski neovisan dio poduzetnikove gospodarske djelatnosti preko koje on posluje izvan svojeg sjedišta ili glavnog mjesta poslovanja.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 24 CJIB je Sądu Rejonowyjem Gdańsk-Południe w Gdańsku (Općinski sud Gdańsk-jug u Gdańsku, Poljska) 9. srpnja 2017. podnio zahtjev za priznavanje i izvršenje odluke Službe za obradu snimljenih podataka CJIB-a u Leeuwardenu od 25. studenoga 2016. (u daljnjem tekstu: odluka od 25. studenoga 2016.) kojom se Banku BGŻ BNP Paribas S. A. sa sjedištem u Gdańsku (u daljnjem tekstu: Bank BGŻ BNP Paribas Gdańsk), koji je podružnica društva Bank BGŻ BNP Paribas sa sjedištem u Varšavi, izriče novčana kazna u iznosu od 36 eura.
- 25 Djelo za koje je izrečena novčana kazna počinjeno je 13. studenoga 2016. u Utrechtu (Nizozemska) i sastojalo se od prekoračenja brzine za 6 km/h koje je počinio vozač vozila registriranog na ime Banka BGŻ BNP Paribas Gdańsk.

- 26 Iz potvrde koju je CJIB priložio odluci od 25. studenoga 2016. proizlazi da Bank BGŻ BNP Paribas Gdańsk nije bio saslušan u okviru postupka u kojem je donesena ta odluka, ali da je bio obaviješten o svojem pravu na osporavanje osnovanosti prigovora koji su protiv njega istaknuti, međutim, u određenom roku nije podnio tužbu. Iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da je stoga odluka od 25. studenoga 2016. postala pravomoćna 6. siječnja 2017. i da prema nizozemskom pravu izvršenje kazne izrečene tom odlukom zastarijeva 6. siječnja 2022.
- 27 Sud koji je uputio zahtjev održao je raspravu radi ispitivanja CJIB-ova zahtjeva navedenog u točki 24. ove presude, kojoj stranke u glavnom postupku nisu pristupile i nisu podnijele očitovanja.
- 28 Taj sud ističe da se poglavlje 66b ZKP-a, kojim su u poljsko pravo prenesene odredbe Okvirne odluke, primjenjuje na izvršenje odluka donesenih u vezi s kaznenim djelima i na izvršenje odluka donesenih u vezi s prekršajima jer se na to poglavlje upućuje u članku 116b stavku 1. Zakonika o prekršajnom postupku.
- 29 Međutim, navedeni sud smatra da prenošenje Okvirne odluke u poljsko pravo nije potpuno, s obzirom na to da u njemu ne postoji obveza izvršenja novčane kazne izrečene pravnoj osobi čak i ako ta država ne poznaje načelo kaznene odgovornosti pravnih osoba, koja je državi izvršiteljici nametnuta člankom 9. stavkom 3. Okvirne odluke.
- 30 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, članak 611ff ZKP-a upućuje na „počinitelja” djela za koje je izrečena novčana kazna i na njegovo „trajno ili privremeno boravište”. Iako se pojam „počinitelj” u uobičajenom smislu može tumačiti široko, na način da uključuje fizičke i pravne osobe, kontekstualno tumačenje tog pojma, s obzirom na strukturu ZKP-a i nepostojanje bilo kakvog upućivanja na registrirano sjedište, dovodi do zaključka da pojam „počinitelj” u smislu članka 611ff ZKP-a obuhvaća samo fizičke osobe.
- 31 Slijedom toga, u članku 611ff i sljedećima ZKP-a ne predviđa se mogućnost izvršenja odluke kojom se pravnoj osobi izriče novčana kazna.
- 32 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, takva mogućnost nije predviđena ni Zakonom o odgovornosti kolektivnih subjekata za nezakonite radnje, s obzirom na to da se on ne primjenjuje na prekršaje koje su počinili kolektivni subjekti jer je njegovo područje primjene ograničeno na kaznena djela ili porezne prekršaje.
- 33 Nepotpuno prenošenje Okvirne odluke u poljski pravni poredak stoga bi dovelo do nepostojanja pravila o mogućnosti priznavanja i izvršenja novčanih kazni izrečenih pravnim osobama, što bi za posljedicu imalo sustavno odbijanje poljskih sudova da priznaju i izvršavaju odluke kojima se izriču takve kazne.
- 34 Sud koji je uputio zahtjev napominje da iz sudske prakse Suda, osobito iz presude od 29. lipnja 2017., Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503), proizlazi da, čak i ako okvirne odluke nemaju izravan učinak, na nacionalnim je tijelima i osobito na nacionalnim sudovima da prilikom rješavanja sporova koji se pred njima vode tumače nacionalno pravo u skladu s njihovim odredbama, kako bi se osigurala puna učinkovitost prava Unije. Međutim, načelo usklađenog tumačenja nacionalnog prava ne može služiti kao temelj za tumačenje nacionalnog prava *contra legem*.
- 35 Međutim, sud koji je uputio zahtjev navodi da bi široko tumačenje pojma „počinitelj” koje bi uključivalo pravne osobe, kako bi se osigurala usklađenost poljskog prava s Okvirnom odlukom, dovelo do takvog tumačenja *contra legem*.
- 36 Stoga se taj sud u okviru prvog pitanja pita koje posljedice proizlaze iz utvrđenja neusklađenosti poljskog prava s Okvirnom odlukom i, točnije, je li on u takvom slučaju dužan izuzeti iz primjene nacionalno pravilo kada se ono ne može usklađeno tumačiti ili ga se, u nedostatku drugih usklađenih odredbi nacionalnog prava, ne može zamijeniti pravilom iz te okvirne odluke.

- 37 U okviru drugog pitanja sud koji je uputio zahtjev također se pita o pojmu „pravna osoba”. U tom pogledu ističe da se prema poljskom pravu podružnica pravne osobe upisuje u sudski registar a da pritom nema vlastito sjedište. Unatoč svojoj organizacijskoj neovisnosti, podružnica nema zasebnu pravnu osobnost u odnosu na društvo majku i nema stranačku sposobnost. Čini se da u nizozemskom pravu, naprotiv, pojam „pravna osoba” obuhvaća i organizacijske jedinice pravne osobe.
- 38 U tom se kontekstu sud koji je uputio zahtjev pita treba li pojam „pravna osoba” u smislu članka 1. točke (a) i članka 9. stavka 3. Okvirne odluke smatrati autonomnim pojmom prava Unije ili ga valja tumačiti u skladu s pravom države izdateljice ili u skladu s pravom države izvršiteljice.
- 39 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, taj pojam mora se tumačiti u skladu s pravom države izdateljice, s obzirom na to da je na toj državi da izrekne novčanu kaznu u skladu s vlastitim pravnim pravilima.
- 40 U tim je okolnostima Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku (Općinski sud Gdańsk-jug u Gdańsku) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li odredbe članka 1. točke (a), članka 9. stavka 3., članka 20. stavka 1. i članka 20. stavka 2. točke (b) Okvirne odluke [...] tumačiti na način da odluku dostavljenu radi izvršenja, kojom je izrečena novčana kazna pravnoj osobi, treba izvršiti u državi izvršiteljici iako se nacionalnim odredbama kojima se prenosi ta okvirna odluka ne predviđa mogućnost izvršenja odluke kojom se takva kazna izriče pravnoj osobi?
2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, treba li pojam ‚pravna osoba’ iz članka 1. točke (a) i članka 9. stavka 3. Okvirne odluke [...] tumačiti:
- u skladu s pravom države izdateljice [članak 1. točka (c) Okvirne odluke],
 - u skladu s pravom države izvršiteljice [članak 1. točka (d) Okvirne odluke],
 - kao autonoman pojam prava Unije,
- i obuhvaća li taj pojam, prema tome, i podružnicu pravne osobe, unatoč tomu što ta podružnica nema pravnu osobnost u državi izvršiteljici?”

O prethodnim pitanjima

Drugo pitanje

- 41 Svojim drugim pitanjem, koje valja najprije razmotriti, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li pojam „pravna osoba” iz članka 1. točke (a) i članka 9. stavka 3. Okvirne odluke tumačiti s obzirom na pravo države izdateljice odluke kojom se izriče novčana kazna ili s obzirom na pravo države izvršiteljice ili pak on predstavlja autonoman pojam prava Unije.
- 42 U tom pogledu treba navesti da, iako se Okvirnom odlukom ne definira pojam „pravna osoba”, njezine odredbe u više navrata upućuju na taj pojam, među ostalim, u tekstu članka 1. točke (a) i članka 9. stavka 3., čije je tumačenje zatražio sud koji je uputio zahtjev.
- 43 U nedostatku takve definicije, u svrhu tumačenja navedenog pojma valja uputiti na opću strukturu i cilj Okvirne odluke.
- 44 Kada je riječ o općoj strukturi Okvirne odluke, u njezinu članku 5. nabrajaju se prekršaji u slučaju kojih dolazi do priznavanja i izvršenja odluka bez provjere dvostruke inkriminiranosti radnje te se pojašnjava da je definicija tih prekršaja predviđena pravom države izdateljice. Kao što je to nezavisni odvjetnik

također naveo u točkama 66. i 67. svojeg mišljenja, iz tog članka proizlazi da pravo države izdavateljice uređuje elemente kaznene odgovornosti, osobito kaznu koja je primjenjiva i subjekt na koji se ta kazna odnosi.

- 45 Nasuprot tomu, izvršenje odluke kojom se izriče novčana kazna uređeno je, na temelju članka 9. Okvirne odluke, zakonom države izvršiteljice, što podrazumijeva, s jedne strane, da su tijela te države jedina nadležna za odlučivanje o načinima izvršenja i za određivanje svih s time povezanih mjera, uključujući određivanje razloga za obustavu izvršenja, i, s druge strane, da se novčana kazna izrečena pravnoj osobi mora izvršiti čak i ako država izvršiteljica ne priznaje načelo kaznene odgovornosti pravnih osoba.
- 46 Iz toga slijedi da, u skladu s općom strukturom Okvirne odluke, pojam „pravna osoba” treba tumačiti u skladu s pravom države izdavateljice odluke kojom se izriče novčana kazna.
- 47 Takav zaključak potvrđen je ciljem Okvirne odluke.
- 48 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je, kao što to osobito proizlazi iz članaka 1. i 6. te iz uvodnih izjava 1. i 2. Okvirne odluke, njezin cilj uspostaviti učinkovit mehanizam prekograničnog priznavanja i izvršenja pravomoćnih odluka kojima se izriču novčane kazne fizičkoj ili pravnoj osobi zbog počinjenja jednog od prekršaja navedenih u članku 5. spomenute odluke (presude od 14. studenoga 2013., Baláž, C-60/12, EU:C:2013:733, t. 27. i od 5. prosinca 2019., Centraal Justitieel Incassobureau (Priznavanje i izvršenje novčanih kazni), C-671/18, EU:C:2019:1054, t. 29.).
- 49 Naime, kao što je to također naveo nezavisni odvjetnik u točki 68. svojeg mišljenja, cilj je Okvirne odluke da se bez usklađivanja zakonodavstava država članica koja se odnose na kazneno pravo jamči izvršenje novčanih kazni u tim državama zahvaljujući načelu uzajamnog priznavanja.
- 50 Načelo uzajamnog priznavanja, na kojem se zasniva struktura Okvirne odluke, podrazumijeva da su na temelju njezina članka 6. države članice načelno dužne bez daljnjih formalnosti priznati odluku kojom se izriče novčana kazna koja je dostavljena u skladu s člankom 4. Okvirne odluke te bez odgode poduzeti sve potrebne mjere nužne za njezino izvršenje, pri čemu se razlozi odbijanja priznavanja ili izvršenja takve odluke moraju restriktivno tumačiti (presude od 14. studenoga 2013., Baláž, C-60/12, EU:C:2013:733, t. 29. i od 5. prosinca 2019., Centraal Justitieel Incassobureau (Priznavanje i izvršenje novčanih kazni), C-671/18, EU:C:2019:1054, t. 31.).
- 51 U ovom slučaju iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da je kazna izvršenje koje je zatražio CJIB formalno izrečena Banku BGŻ BNP Paribas Gdańsk, koji je podružnica društva Bank BGŻ BNP Paribas sa sjedištem u Varšavi i koji prema poljskom pravu nema pravnu osobnost ni stranačku sposobnost. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, ta okolnost u praksi može dovesti do nemogućnosti izvršenja novčane kazne na temelju Okvirne odluke na zahtjev nadležnog tijela druge države članice.
- 52 Međutim, valja napomenuti da, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, u poljskom pravu podružnica nema zasebnu pravnu osobnost u odnosu na društvo kojem pripada. U tim okolnostima, podložno provjerama koje valja izvršiti sud koji je uputio zahtjev, razvidno je da se djela Banka BGŻ BNP Paribas Gdańsk mogu pripisati društvu Bank BGŻ BNP Paribas, a kazna se može smatrati izrečenom potonjem. Dakle, čini se da se izvršenje kazne u skladu s pravom države članice izvršenja može provesti protiv društva Bank BGŻ BNP Paribas.
- 53 Stoga, budući da podružnica i društvo koje je njezin vlasnik čine jedan pravni subjekt poljskog prava, dostava odluke kojom se izriče novčana kazna podružnici može se smatrati dostavom izvršenom društvu koje je njezin vlasnik, koje ima stranačku sposobnost, također i u fazi izvršenja.

- 54 Nadalje, općenito valja napomenuti da se odredbama Direktive 2015/413, koje su primjenjive u slučaju prekršaja protiv sigurnosti prometa na cestama i osobito u slučaju prekoračenja brzine, predviđa da države članice u duhu lojalne suradnje moraju olakšati prekograničnu razmjenu informacija o tim prekršajima kako bi olakšale primjenu kazni kada su navedeni prekršaji počinjeni u državi članici različitoj od one u kojoj je predmetno vozilo registrirano i kako bi na taj način doprinijele ostvarenju cilja koji se tom direktivom nastoji postići, a koji se sastoji od toga da se osigura visoka razina zaštite svih sudionika u cestovnom prometu u Uniji.
- 55 U tu svrhu prekogranična razmjena informacija podrazumijeva, kao što je to nezavisni odvjetnik također naveo u točki 73. svojeg mišljenja, da se na temelju podataka koje je dostavila država članica registracije, u ovom slučaju država izvršiteljica, može utvrditi ne samo nositelj registracije vozila nego i osoba koja je prema nacionalnom pravu odgovorna za to vozilo u slučaju prometnih prekršaja, kako bi se olakšalo izvršenje eventualnih novčanih kazni.
- 56 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na drugo pitanje valja odgovoriti na način da pojam „pravna osoba” iz članka 1. točke (a) i članka 9. stavka 3. Okvirne odluke treba tumačiti s obzirom na pravo države izdateljice odluke kojom se izriče novčana kazna.

Prvo pitanje

- 57 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li Okvirnu odluku tumačiti na način da se njome sudu države članice nalaže da iz primjene izuzme odredbu nacionalnog prava koja nije u skladu s člankom 9. stavkom 3. Okvirne odluke.
- 58 Kao što to proizlazi iz zajedničke primjene odredaba Okvirne odluke, osobito njezina članka 1. točke (a) i članka 9. stavka 3., novčanu kaznu, u smislu te okvirne odluke, koja je izrečena pravnoj osobi mora izvršiti država izvršiteljica. Stoga se okvirnom odlukom za koju je sudska praksa naglasila da je obvezujuća (vidjeti u tom smislu presudu od 16. lipnja 2005., Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, t. 33. i 34.) državama članicama nameće obveza izvršenja takve novčane kazne neovisno o tome poznaju li nacionalni propisi načelo kaznene odgovornosti pravnih osoba.
- 59 U tom kontekstu, sud koji je uputio zahtjev pita se je li na temelju načela nadređenosti prava Unije dužan izuzeti iz primjene odredbu nacionalnog prava kada se ona ne može usklađeno tumačiti ili, u nedostatku drugih usklađenih odredbi nacionalnog prava, ne može biti zamijenjena odredbama Okvirne odluke.
- 60 U tom pogledu valja podsjetiti na to da se, kao što to proizlazi iz sudske prakse Suda, radi jamčenja djelotvornosti svih odredaba prava Unije, načelom nadređenosti, među ostalim, nacionalnim sudovima nalaže da u najvećoj mogućoj mjeri tumače svoje nacionalno pravo u skladu s pravom Unije (presuda od 24. lipnja 2019., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, t. 57.).
- 61 Ako nacionalni propis nije moguće tumačiti u skladu sa zahtjevima prava Unije, svaki nacionalni sud u predmetu u svojoj nadležnosti, kao tijelo države članice, ima obvezu ne primijeniti svaku odredbu nacionalnog prava suprotnu odredbi prava Unije koja ima izravan učinak u sporu u kojem odlučuje (vidjeti u tom smislu presudu od 24. lipnja 2019., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, t. 58. i 61. i navedenu sudsku praksu).
- 62 Nasuprot tomu, na odredbu prava Unije koja nema izravan učinak ne može se, kao takvu, pozvati u okviru spora koji spada u područje primjene prava Unije kako bi se izuzela iz primjene odredba nacionalnog prava koja bi joj bila suprotna (presuda od 24. lipnja 2019., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, t. 62.).

- 63 Sud je tako presudio da, iako obveza nacionalnog suda da izuzme iz primjene odredbu svojeg nacionalnog prava koja je suprotna odredbi prava Unije proizlazi iz nadređenosti koja se priznaje toj potonjoj odredbi, ona je ipak uvjetovana postojanjem izravnog učinka navedene odredbe u sporu u kojem taj sud odlučuje. Stoga nacionalni sud nije dužan samo na temelju prava Unije izuzeti iz primjene odredbu svojeg nacionalnog prava koja je suprotna odredbi prava Unije ako potonja nema izravan učinak (presuda od 24. lipnja 2019., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, t. 68.).
- 64 Kad je riječ o Okvirnoj odluci, ona je donesena na temelju nekadašnjeg trećeg stupa Unije, među ostalim, na temelju članka 31. stavka 1. točke (a) UEU-a i članka 34. stavka 2. točke (b) UEU-a. Budući da Okvirna odluka nije stavljena izvan snage, poništena ili izmijenjena stupanjem na snagu Ugovora iz Lisabona, iz članka 9. Protokola br. 36 o prijelaznim odredbama priloženog Ugovorima proizlazi da su njezini učinci i dalje uređeni UEU-om i da ona stoga nema izravan učinak (vidjeti po analogiji presudu od 24. lipnja 2019., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, t. 69. i 70.).
- 65 Iz sudske prakse Suda također proizlazi da, iako okvirne odluke nemaju izravan učinak, njihova obvezujuća priroda ipak obvezuje nacionalna tijela da usklađeno tumače svoje nacionalno pravo od datuma kada je istekao rok za prenošenje tih okvirnih odluka (presuda od 24. lipnja 2019., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, t. 72. i navedena sudska praksa).
- 66 Kada primjenjuju nacionalno pravo, ta su ga tijela stoga dužna u najvećoj mogućoj mjeri tumačiti u svjetlu teksta i svrhe okvirne odluke, uzimajući u obzir cjelokupno nacionalno pravo i primjenjujući metode tumačenja koje to pravo priznaje kako bi se zajamčila puna djelotvornost okvirne odluke i kako bi se došlo do rješenja koje je u skladu s ciljem koji se njome želi ostvariti (vidjeti u tom smislu presudu od 24. lipnja 2019., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, t. 73. i 77. i navedenu sudska praksu).
- 67 Međutim, valja podsjetiti na to da načelo usklađenog tumačenja nacionalnog prava podliježe određenim ograničenjima koja se temelje, s jedne strane, na nemogućnosti da se na temelju okvirne odluke i neovisno o zakonu donesenom radi njezine provedbe utvrdi ili poveća kaznena odgovornost onih koji su počinili prekršaj (vidjeti u tom smislu presude od 8. studenoga 2016., Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, t. 63. i 64. i od 29. lipnja 2017., Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, t. 32.) i, s druge strane, na nemogućnosti tumačenja nacionalnog prava *contra legem* (presuda od 29. lipnja 2017., Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, t. 33. i navedena sudska praksa).
- 68 U tom kontekstu valja podsjetiti na to da je Sud već presudio da nacionalni sud ne može valjano smatrati da nije u mogućnosti tumačiti nacionalnu odredbu u skladu s pravom Unije samo zbog činjenice da se ta odredba ustaljeno tumačila na način koji nije u skladu s tim pravom ili su je na takav način primjenjivala nacionalna nadležna tijela (presuda od 24. lipnja 2019., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, t. 79. i navedena sudska praksa). Ta razmatranja vrijede, *a fortiori*, u pogledu stajališta pravne teorije.
- 69 U ovom slučaju valja primijetiti, kao prvo, da, iako sud koji je uputio zahtjev navodi da nemogućnost tumačenja poljskog prava u skladu s ciljevima Okvirne odluke također proizlazi iz nacionalne sudske prakse, što uključuje praksu žalbenih sudova, i stajališta jednog dijela pravne teorije, taj sud se ne može osloniti samo na te elemente kako bi utvrdio da to pravo ne može tumačiti u skladu s pravom Unije.
- 70 Kao drugo, valja napomenuti da sud koji je uputio zahtjev, suprotno onomu što tvrde poljska vlada i Europska komisija, smatra da bi tumačenje poljskog prava kako bi se osigurala njegova usklađenost s Okvirnom odlukom dovelo do tumačenja tog prava *contra legem*. Pojam „počinitelj”, upotrijebljen u članku 611ff stavku 1. ZKP-a, prema mišljenju tog suda, ne može se široko tumačiti, na način da uključuje i pravne osobe. Osim toga, nijednom drugom nacionalnom odredbom, uključujući Zakon o odgovornosti kolektivnih subjekata za nezakonite radnje, koji se ne primjenjuje na prekršaje, ne osigurava se usklađenost poljskog prava s Okvirnom odlukom.

- 71 S tim u vezi, valja podsjetiti na to da je Sud, kad je riječ o tumačenju odredaba nacionalnog prava, načelno dužan temeljiti se na navodima koji proizlaze iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku. Naime, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, Sud nije nadležan za tumačenje nacionalnog prava države članice (presuda od 10. siječnja 2019., ET, C-97/18, EU:C:2019:7, t. 24. i navedena sudska praksa).
- 72 Stoga je isključivo na sudu koji je uputio zahtjev da ocijeni može li se poljsko pravo tumačiti na način da omogućuje izvršenje novčanih kazni izrečenih pravnim osobama u skladu sa zahtjevom iz članka 9. stavka 3. Okvirne odluke.
- 73 Međutim, Sud, koji nacionalnom sudu treba dati korisne odgovore u okviru prethodnog postupka, ovlašten je dati upute na temelju spisa glavnog postupka i očitovanja koja su mu podnesena, tako da omogući nacionalnom sudu donošenje odluke (presuda od 29. lipnja 2017., Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, t. 40. i navedena sudska praksa).
- 74 U ovom slučaju valja istaknuti da su, prema očitovanjima poljske vlade i Komisije, odredbe poglavlja 66b ZKP-a odgovarajuća pravna osnova za priznavanje i izvršenje odluka kojima se pravnim osobama izriču novčane kazne zbog počinjenja prekršaja, s obzirom na to da ne postoji ništa što bi se protivilo širokom tumačenju pojma „počinitelj”. Posebno, poljska vlada smatra da to što se odredbama tog poglavlja ne upućuje na registrirano sjedište ne čini nepremostivu prepreku takvom tumačenju. U tom pogledu ističe da se člankom 611ff stavkom 1. ZKP-a za izvršenje novčane kazne također uspostavlja nadležnost suda na području kojeg „počinitelj” ima imovinu ili ostvaruje dohodak, pri čemu je taj kriterij u potpunosti primjenjiv na pravne osobe.
- 75 Poput poljske vlade i Komisije, nezavisni odvjetnik je u točki 54. svojeg mišljenja istaknuo da se u svrhu tumačenja pojma „počinitelj”, u smislu odredbi ZKP-a koje se odnose na izvršenje novčanih kazni, ne treba pozivati na taj pojam u smislu materijalnog kaznenog prava i da se taj pojam može tumačiti na način da upućuje na subjekt kojem je izrečena pravomoćna novčana kazna, bilo da je riječ o pravnoj ili fizičkoj osobi.
- 76 Osim toga, iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da je više poljskih sudova već prihvatilo zahtjeve za izvršenje novčanih kazni koje su u Nizozemskoj izrečene pravnim osobama za prometne prekršaje.
- 77 Stoga je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri je li, s obzirom na prethodna razmatranja, takvo tumačenje pojma „počinitelj” moguće u kontekstu poglavlja 66b ZKP-a.
- 78 Naposljetku, valja istaknuti da takvo tumačenje ne bi dovelo do eventualnog povećanja odgovornosti pravnih osoba, s obzirom na to da je opseg te odgovornosti određen pravom države izdavateljice.
- 79 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da Okvirnu odluku treba tumačiti na način da se njome sudu države članice ne nameće obveza da iz primjene izuzme odredbu nacionalnog prava koja nije u skladu s člankom 9. stavkom 3. Okvirne odluke, s obzirom na to da ta odredba nema izravan učinak. Međutim, sud koji je uputio zahtjev dužan je u najvećoj mogućoj mjeri usklađeno tumačiti nacionalno pravo kako bi se osigurao rezultat koji je u skladu s ciljem koji se želi postići tom okvirnom odlukom.

Troškovi

- 80 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

- 1. Pojam „pravna osoba” iz članka 1. točke (a) i članka 9. stavka 3. Okvirne odluke Vijeća 2005/214/PUP od 24. veljače 2005. o primjeni načela uzajamnog priznavanja na novčane kazne, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom Vijeća 2009/299/PUP od 26. veljače 2009., valja tumačiti s obzirom na pravo države izdateljice odluke kojom se izriče novčana kazna.**
- 2. Okvirnu odluku 2005/214, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom 2009/299, valja tumačiti na način da se njome sudu države članice ne nameće obveza da iz primjene izuzme odredbu nacionalnog prava koja nije u skladu s člankom 9. stavkom 3. Okvirne odluke 2005/214, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom 2009/299, s obzirom na to da ta odredba nema izravan učinak. Međutim, sud koji je uputio zahtjev dužan je u najvećoj mogućoj mjeri usklađeno tumačiti nacionalno pravo kako bi se osigurao rezultat koji je u skladu s ciljem koji se želi postići Okvirnom odlukom 2005/214, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom 2009/299.**

Potpisi